

Nałęcz, Daria

Sprawozdanie z zebrania Komisji Historii Prasy

Kwartalnik Historii Prasy Polskiej 25/3, 149-150

1986

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

SPRAWOZDANIE Z ZEBRANIA KOMISJI HISTORII PRASY

Jesienne posiedzenie Komisji Historii Prasy przy Komitecie Nauk Historycznych PAN z 28 października 1985 r. poświęcone zostało omówieniu perspektywicznych planów badawczych i związanym z tym możliwościom udziału historyków prasy w realizacji centralnego planu badawczego: „Polska kultura narodowa — jej tendencje rozwojowe i percepcja”. Prof. J. Żarnowski i doc. A. Paczkowski zapoznali zebranych z częścią historyczną ogólnego zarysu planu na lata 1986—1990.

Jego zasadnicze kierunki określa, z jednej strony, zamiar opracowania dwunastotomowej *Encyklopedii kultury polskiej*, z drugiej zaś — przygotowanie syntezy dziejów historii kultury polskiej XIX i XX w. Ponieważ nie przewiduje się, by którekolwiek z tych przedsięwzięć zostało sfinalizowane w najbliższej pięcioletce, istnieje szansa takiego zaprogramowania prac cząstkowych, by służyły realizacji owych zadań podstawowych. Także z powodu mało zaawansowanego stanu prac na dwu tych zasadniczych kierunkach można dążyć do wprowadzenia do nich problematyki historycznoprasowej, która w pierwotnej fazie ustaleń została całkowicie pominięta.

Dyskutanci, podkreślając potrzebę zwrócenia uwagi koordynatorów badań na tematykę prasową i masowego komunikowania, stwierdzili jednocześnie małą efektywność dotychczasowych prac związanych z realizacją tematów węzłowych i słabą informację o przebiegu tychże prac. Poddali też krytyce system biurokratyczny nazbyt uciążliwych i czasochłonnych rozliczeń w przypadku podjęcia któregoś z zadań określonych przez plan centralny.

W przedstawionych przez zebranych tak indywidualnych, jak i zbiorowych planach badań daje się zauważyć dużą różnorodność i rozległość prac, często jednak obejmujących zwarte obszary tematyczne. Obok monografii szczegółowych zaprojektowano także ujęcia syntetyczne.

Instytut Dziennikarstwa Uniwersytetu Warszawskiego (prof. A. Słomkowska) kontynuować będzie badania nad historią prasy Polski Ludowej, rozszerzając zakres zainteresowań na lata pięćdziesiąte i podejmując tematykę tak prasy regionalnej, jak i głównych kierunków politycznych. Ośrodek wrocławski (prof. M. Ingłot) zajmować się będzie prasą dziecięcą, stereotypami opinii o prasie i dziennikarstwie w XIX w., cenzurą carską, prasą Pomorza Zachodniego. Centrum zainteresowań ośrodka opolskiego (dr J. Glensk) nadal pozostanie prasa tego regionu. Ośrodek toruński (doc. S. Kalembka) kontynuować będzie badania nad prasą emigracyjną, Uniwersytet Gdański (dr W. Pepliński) zamierza opracować syntezę poświęconą prasie pomorskiej XIX i XX w. (do 1939 r.). Ośrodek olsztyński planuje ponowne przedstawienie syntezy dziejów prasy Prus Wschodnich, uwzględniającej także wydawnictwa niemieckie. W dziedzinie badań nad II wojną światową (doc. S. Lewandowska) kontynuowane będą prace nad prasą warszawską i emigracyjną. Swą kontynuację znajdują też badania nad prasą żydowską (doc. M. Fuks).

Dalsze pogłębienie zyskają również dociekania na temat historii radia (doc. M. Kwiatkowski). Ośrodek w Krakowie, skupiony wokół prof. J. Jarowieckiego, ma zamiar podjąć intensywne studia nad prasą krakowską w latach 1918—1939. Prof. J. Myśliński obszernie przedstawił zakres zamierzeń Pracowni Historii Czołpismnictwa Polskiego IBL PAN. Kontynuowany będzie nurt badań nad biografistyką dziennikarską. Przewiduje się także opracowanie kolejnego tomu syntezy historii prasy polskiej. Zespół podejmie temat wielkich batalii publicystycznych, poczynsz od XIX w., na okresie Polski Ludowej kończąc. W zakresie prac dokumentacyjnych przewidziano zestawienie bibliografii do historii prasy polskiej i spisu tytułów Drugiej Rzeczypospolitej. Tematami monografii szczegółowych uczyniono prasę głównych kierunków politycznych końca XIX w. i dwudziestolecia międzywojennego, historię niektórych gatunków i form dziennikarskich, historię radia w Polsce Ludowej. Przewidziano także prace o charakterze metodologicznym.

Daria Nałęcz

SESJA NAUKOWA „LOSY KSIĄŻKI POLSKIEJ W OKRESIE NIEWOLI
1795—1918” (Cedzyna k. Kielc, 12—14 listopada 1985 r.)

Zakład Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Kielcach — w ostatnich latach patronującej kilku konferencjom poświęconym dziejom czołpismnictwa — przy współudziale Kieleckiego Towarzystwa Prasowego i Towarzystwa Przyjaciół Kielc przygotował tym razem sesję o problematyce szerszej, obok zagadnień historycznoprasowych obejmującej sprawę książki polskiej. Komitet Organizacyjny, pod przewodnictwem doc. dr. hab. Adama Massalskiego, kierownika Zakładu Bibliotekoznawstwa kieleckiej WSP, na trzydniowe obrady w trzech sekcjach zaplanował aż 46 referatów i komunikatów (w tym 11 dotyczących historii prasy).

Problematyką prasową zajęli się: dr Zofia Sokół (*Rola prasy kobiecej w zachowaniu polskości w okresie niewoli*), dr Jan Bujak (*Galicyjskie dodatki tygodniowe w XIX w.*), doc. dr Małgorzata Stolzman (*Prasa i czołpismnictwo ziem litewsko-ruskich w XIX w.*), dr Henryk Dubowik (*Sprawy książki polskiej na łamach petersburskiego „Kraju”*), dr Andrzej Notkowski (*Materialne i techniczne warunki działania polskiej prasy prowincjonalnej w czasach popowstaniowych <do 1918 r.>*), doc. dr hab. Sławomir Kalembka (*Szumeński „Dziennik Emigracji” z 1850 r. jako przykład rękopiśmiennego czasopisma wychodźczego*), mgr Wanda Krotos (*Rola wyborów literackich w repertuarze piśm krakowskich 1795—1830*), dr Irena Socha (*Książka i czasopismo w konspiracyjnych kółkach polskiej młodzieży szkolnej pod zaborami*), dr Mieczysław Adamczyk (*Czołpismnictwo kieleckie przed 1918 r.*), dr Ludmiła Mroczkowska-Kowalczyk (*Czasopismo i książka jako czynniki kształtujące postawy patriotyczne i światopogląd postępowy w społeczeństwie kieleckim przed I wojną światową*).

Wstępne wyniki swoich badań nad statystyką książki i prasy zreferował mgr Piotr Nowak (*Rozwój polskiej produkcji wydawniczej w latach 1795—1918*), zaś doc. dr hab. Hanna Tadeusiewicz omówiła funkcjonowanie organizacji zawodowej pracowników poligrafii na przykładzie poznańskiego Stowarzyszenia Drukarzy Polskich (1871—1918).